

СЪДЪРЖАНИЕ

	Мисия	3
1	Отчет на Изпълнителния директор	5
2	Финансов профил	7
3	Програма за подкрепа на НПО в България по ФМ на ЕИП 2009-2014	11
4	Програма „Европейски политики“	13
5	Програма „Управление и публични политики“	16
6	Правна програма	20
7	Програма “Обществен дебат”	23
8	Извънреден фонд при Институт Отворено общество	23
	Програма „Рома”	
9	Стипендиантска програма за лекари и специализанти по медицина от ромски произход Програма за стипендии на студенти от ромски произход в български университети Roma memorial university scholarship program	24
10	Звено за разработване на проекти	27

МИСИЯ

Да развива и поддържа ценностите и практиките на отвореното общество в България

-

Да подкрепя демократизацията на обществения живот

-

Да работи за разширяването и гарантирането на обществените свободи

-

Да подпомага укрепването на институциите на гражданския сектор

-

Да подкрепя европейската интеграция и регионалното сътрудничество на България

Основател

Джордж Сорос

Настоятелство

Пепка Бояджиева - Председател

Иван Бедров

Милена Стефанова

Александър Кашъмов

Йордан Матеев

Изпълнителен Директор

Георги Стойчев

Финансов Директор

Велико Шербанов

Програмни директори

Боян Захариев

Валентина Казанска

Иванка Иванова

Димитър Димитров

Марин Лесенски

Елица Маркова

Анита Байкушева

Старши икономист

Георги Ангелов

Звено за социологически изследвания

Драгомира Белчева

Петя Брайнова

Илко Йорданов

Звено за подготовка на проекти

Елица Маркова

Теодора Иванова

През 2017 година Фондация „Институт Отворено общество - София“ продължи да работи по четири основни приоритета: добро управление, върховенство на закона и права на човека, европейски политики и гражданско участие. Дейността на Института се осъществяваше чрез следните програми: Европейски политики, Управление и публични политики, Обществен дебат, Правна програма, Програма Рома и Програма за подкрепа на НПО.

В рамките на отчетния период бяха подкрепени общо 19 проекта, от които 5 проекта на партниращи организации и 14 оперативни проекта, реализирани от Институт Отворено общество - София. Подкрепено беше и участието на ментори и стипендианти в 7 конференции в областта на здравеопазването. По програми на мрежата фондации Отворено общество извън бюджета на Фондацията са подкрепени 237 стипендианти. През 2017 г. са приети финални отчети на бенефициенти по 16 проекта, финансирани през предходни години.

През 2017 година общият размер на разходите възлиза на 825 хиляди евро. Общият размер на приходите през годината възлиза на 483 хиляди евро. Размерът на разходите надхвърля този на приходите с 342 хиляди евро. Разликата е покрита от финансовите резерви на Фондацията.

Разликата в обема на приходите и разходите през годината е свързана основно с обстоятелството, че през 2017 година екипът на Фондацията беше ангажиран с приключването и отчитането на многогодишната програма за подкрепа на НПО в България по ФМ на ЕИП и с подготовката и консултирането на нова многогодишна програма за подкрепа на гражданското общество.

За периода на действие на Програмата за подкрепа на НПО в България по ФМ на ЕИП (2012-2017 г.) бяха подкрепени общо 454 проекта с участието на 618 организации, включително 387 неправителствени организации. През 2017 г. Институт Отворено общество - София организира заключителното събитие по Програмата, заключителен двустранен семинар с участието на организации от страните-донор, проведе проучване сред активните неправителствени организации в страната и подготви финален отчет за изпълнението на Програмата.

През юни 2017 г. Фондация „Институт Отворено общество - София“, в партньорство Фондация „Работилница за граждански инициативи“ и Фондация „Тръст за социална алтернатива“, след открита и конкурентна процедура беше избрана за Оператор на Active Citizens Fund в България по ФМ на ЕИП. Фондът е на стойност 15 500 000 евро, предоставени от страните-донори Норвегия, Исландия и Лихтенщайн и основната му цел е „укрепнало гражданско общество, активно гражданство и овластени уязвими групи“. Фондът ще се стреми да развие дългосрочната устойчивост и капацитета на гражданския сектор, укрепвайки неговата роля в насърчаване на демократичното участие, активното гражданство и човешките права. Планира се дейността му да

продължи до 2024 г.. През 2017 г. Институт Отворено общество - София беше ангажиран с кандидатстване за ролята на фондов оператор и с подготовката на концепция и план за изпълнение на Фонда.

Чрез собствени средства и средства от други източници, включително от Европейската комисия, Институт Отворено общество - София продължи да осъществява изследователски и оперативни инициативи и да насърчава провеждането на информиран обществен дебат в сферите на образованието, правосъдието, човешките права, ромското включване и процесите на сближаване в Европейския съюз. В рамките на два проекта, подкрепени от Европейската комисия, институтът продължи да работи за подобряване на качеството на правната помощ в страната и за подобряването на достъпа на образовани млади представители на уязвими етнически общности до качествени работни места в частния сектор.

Институтът продължи да предоставя консултантски услуги като част от усилията за гарантиране на дългосрочното си устойчиво развитие. В тази връзка, наред с управлението на Програмата за подкрепа за НПО по ФМ на ЕИП, през годината Институтът беше ангажиран и с изпълнението на серия дейности в сферата на образованието, включително свързани с актуализирането и поддържането на рейтинговата система на висшите училища в България.

Георги Стойчев
Изпълнителен Директор

2. ФИНАНСОВ ПРОФИЛ

I. Приходи

Общият размер на приходите през 2017 година възлиза на 483 хиляди евро срещу 457 хиляди евро през 2016 година (след редукция в размера на безвъзмездното финансиране при приемането на окончателни отчети на бенефициенти).

Приходите от безвъзмездно финансиране

Приходите от безвъзмездно финансиране през 2017 година възлизат на 310 хиляди евро.

През 2017 година приключи управлението на Програмата за подкрепа на неправителствените организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 (ФМ на ЕИП), стартираше през 2012 година. Приходите от програмни дейности за 2017 г. възлизат на 22 хиляди евро. За сравнение през 2016 година приходите възлизат на 231 хиляди евро (преди редукция при приемане на отчети на бенефициенти).

През 2017 година Фондацията е координатор на два международни проекта подкрепени от Европейската комисия. Размерът на признатите приходи през 2017 г. възлиза на 123 хиляди евро срещу 28 хиляди евро през 2016 г.

Размерът на признатите през 2017 година приходи от мрежата фондации Отворено общество възлиза на 118 хиляди евро срещу 205 хиляди евро през 2016 година.

През 2017 година бяха реализирани програмни дейности, финансирани от други донори, в размер на 47 хиляди евро срещу 31 хиляди евро през 2016 година.

Проекти, финансирани от други донори през 2017 година:

Донор	Наименование на проекта	Финансиране в хиляди евро
Ромски образователен фонд	Организиране на схема за студентски стипендии	27
Други донори		20
	Общо	47

Приходи от управление на Резервен фонд

През 2017 година са реализирани лихви в размер 17 хиляди евро. В края на 2017 година средствата на депозит възлизат на 33 хиляди евро.

Стопанска дейност

През 2017 година Фондацията е реализирала приходи от стопанска дейност в размер на 153 хиляди евро от следните дейности:

Управлението на Програма за подкрепа на неправителствените организации в България по ФМ на ЕИП	118 хиляди евро
Обществена поръчка възложена от Министерство на образованието	26 хиляди евро
Други	9 хиляди евро

За сравнение през 2016 година са реализирани приходи от стопанска дейност в размер на 407 хиляди евро.

Резултат от дейността

През 2017 г. размерът на разходите надхвърля този на приходите с 342 хиляди евро, като отрицателният резултат се покрива от финансовите резерви на Фондацията.

За сравнение, през 2016 година отрицателният резултат от дейността на Фондацията, покрити от финансовите резерви на Фондацията, възлиза на 56 хиляди евро.

Нетни активи

В края на 2017 година размерът на нетните активи възлиза на 7 925 хиляди евро срещу 8 267 хиляди евро през 2016 година. Намалението спрямо 2016 година отразява отрицателния резултат от дейността на Фондацията през 2017 г.

В нетните активи на Фондацията към 31 декември 2017 година фигурират сгради и терени на стойност 348 хиляди евро и инвестиции в дъщерни дружества на стойност 491 хиляди евро.

Фондацията разполага с офис на ул. "Солунска" № 56, с 35 компютъризирани работни места и 2 зали за работни срещи.

II. Разходи

През 2017 общият размер на разходите възлиза на 825 хиляди евро срещу 513 хиляди евро през 2016 година (след редукция при приемане на отчети на бенефициенти).

Програмни разходи

Обемът на програмните разходи през 2017 година възлиза на обща стойност 467 хиляди евро.

Размер на програмните разходи през периода 2012-2017 г. по програмни области в хиляди евро

Програмна област	2017	2016	2015	2014	2013
	в хиляди евро				
Програма за подкрепа на НПО	42	-426	2 883	6 200	998
Извънреден фонд	10	-19	26	10	33

Управление и публични политики	72	91	171	268	369
Европейски политики	26	30	53	62	39
Правна програма	73	43	38	39	53
Обществен дебат	23	23	44	31	46
Рома	221	204	102	155	253
Образование и Младежки програми			3	2	5
Други					
Общо	467	-54	3 320	6 767	1 796

През 2017 година Фондацията е подкрепила от собствения си резерв програмни разходи на обща стойност 157 хиляди евро срещу 109 хиляди евро през 2016 година.

Подкрепени проекти

През 2017 година са финансирани общо 19 проекта, от които 5 проекта на партниращи организации и 14 оперативни проекта, реализирани от Институт Отворено общество - София. Подкрепено е участието на ментори и стипендианти в 7 конференции в областта на здравеопазването.

По програми на мрежата фондации Отворено общество извън бюджета на Фондацията са подкрепени 237 стипендианти.

През 2017 г. са приети финални отчети на бенефициенти по 16 проекта, финансирани през предходни години.

За сравнение, през 2016 година са финансирани 77 проекта, от които 65 финансираня на организации и 12 оперативни проекта, реализирани от Институт Отворено общество - София. Подкрепени са 4 стипендианта от ромски произход, като по програми на мрежата фондации Отворено общество извън бюджета на Фондацията са подкрепени други 247 стипендианти.

През 2016 г. са приети финални отчети на бенефициенти по 361 проекта, финансирани през предходни години.

Програмна област	Брой финансирани проекти	в това число		Приети финални отчети от бенефициенти
	Общо	Организации	Институт Отворено общество - София	
Програма за подкрепа на НПО	3		3	1

Управление и публични политики	2		2	
Европейски политики и гражданско участие	1		1	
Правна програма	4	1	3	
Обществен дебат	1		1	
Рома	8	4	4	2
Извънреден (Кризисен) фонд				13
Общо	19	5	14	16
Подкрепени участия в конференции на стипендианти от ромски произход и ментори	7			

Административните разходи през 2017 г. възлизат на 205 хиляди евро. За сравнение, през 2016 година възлизат на 163 хиляди евро.

Размерът на разходите за стопанска дейност за 2017 година възлиза на 153 хиляди евро, реализирана е печалба в размер на 450 евро.

Във Фондацията през 2017 година са ангажирани 44 човека, вкл. и такива на непълно работно време. Приравнен към пълно работно време, средно-списъчният персонал на фондацията е от 23 човека.

III. Отчетност и контрол

Финансовата отчетност се води в съответствие с българското счетоводно законодателство, международните стандарти за финансов отчет, както и утвърдените стандарти и изискванията на донорските организации.

Считано от 2016 година функционалната валута, в която се отчита дейността на Институт Отворено общество – София, е български лева. През периода 2008-2015 година функционалната валута е евро, за съпоставимост с отчетите през предходни години годишният отчет за дейността на Фондацията е представен в евро.

Фондация „Институт Отворено общество - София ” е регистрирана в обществена полза и ежегодно прави публично достояние отчетите за своята дейност.

От 2012 година системата за управление на качеството на Фондация „Институт Отворено общество – София“ е сертифицирана по стандартите ISO 9001:2008, а през 2017 година е сертифицирана по стандарт ISO 9001:2015.

Велико Шербанов
Финансов директор

3. ПРОГРАМАТА ЗА ПОДКРЕПА НА НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В БЪЛГАРИЯ ПО ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО 2009-2014

От 2012 г. Институт Отворено общество - София, съвместно с Фондация „Работилница за граждански инициативи“, е Оператор на Програмата за подкрепа на НПО в България по ФМ на ЕИП 2009-2014. Програмата е на обща стойност от близо 11,8 млн. евро, осигурени от страните-донори – Исландия, Лихтенщайн и Норвегия. Основната цел на Програмата е укрепване на гражданското общество и повишаване на приноса му за социалната справедливост, демокрацията и устойчивото развитие, както и насърчаване на двустранното сътрудничество с държавите-донори.

В рамките на Програмата бяха проведени три конкурса за набиране на проектни предложения в четири тематични области: „Демокрация, права на човека и добро управление“, „Социално включване и овластяване на уязвими групи“, „Устойчиво развитие и опазване на околната среда“, „Изграждане на капацитет на НПО“. Подкрепени бяха 454 инициативи, в които се включиха 618 организации, работили в партньорство с НПО, включително публични институции и общини, училища, университети и бизнес организации. Към 30 април 2016 г. всички те бяха приключени от финансираните организации.

През 2017 г. Институт Отворено общество – София беше ангажиран с дейности по приключването на Програмата. В началото на годината приключи работата по изготвянето на доклад за състоянието на активните граждански организации в България през 2017 г. в рамките на Фонда за допълващи дейности. На 28 февруари 2017 г. в София беше организирано заключителното събитие за Програмата.

Елица Маркова, мениджър на Програмата за подкрепа на НПО и Анита Байкушева (ИОО-С) по време на заключителното събитие на Програмата

Представени бяха данни за изпълнението ѝ и примери за добри практики от осъществените граждански инициативи. В рамките на форума бяха представени

резултатите от представително проучване на общественото мнение за нагласите към демокрацията, върховенството на правото и основните права на човека, както и данните от проучването на ИОО – София за състоянието на активните граждански организации в България през 2017 г.

Двустранното сътрудничество беше ключов елемент от прилагането на програмите, финансирани от Европейското икономическо пространство. В рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България това сътрудничество се разви в няколко посоки: изпълнение на партньорски проекти между организации от България и държавите-донори и двустранни срещи за обмен на добри практики и създаване на дълготрайни партньорства. На 1 март 2017 г. В София се проведе петата, заключителна двустранна среща за обмяна на опит и добри практики между неправителствени организации от България и от страните-донори (Исландия, Лихтенщайн и Норвегия). Участниците в срещата обсъдиха и перспективите за сътрудничество през следващия програмен период и очертаха сфери от взаимен интерес за НПО от България и страните донори.

Заключителна двустранна среща между представители на НПО от България и страните-донори

В периода март-декември 2017 г. екипът на Оператора работи по изготвянето и представянето на заключителния отчет за Програмата за подкрепа на НПО в България.

4. ПРОГРАМА „ЕВРОПЕЙСКИ ПОЛИТИКИ“

Като нова страна-членка на ЕС, България споделя редица общи предизвикателства с останалите страни от петото разширяване в Централна и Източна Европа. Те произтичат от общата им историческа съдба през втората половина на XX век, по-ниското икономическо развитие в сравнение със старите страни-членки и по-ниското ниво на интеграция в европейските структури. Съществуват опасения, че като резултат на икономическите и политически кризи тези различия, както и наследените предубеждения, може да се задълбочат и да доведат до един по-затворен и фрагментиран ЕС.

През 2017 г. се навършиха десет години от присъединяването на България към ЕС. Но страната ни продължи да среща редица специфични предизвикателства. България има и два недовършени проекта за европейска интеграция – членство в Шенген и Евроната. Решението за излизане на Великобритания поставя проблема за „Европа на няколко скорости“ и опасността България да изостане.

През 2017 г. България засили усилията си по подготовка на Председателството на Съвета на ЕС, планирано за първата половина на 2018 г., като сред основните приоритети бе заложено активизиране на процеса на присъединяване на страните от Западните Балкани, които са и непосредствени съседи на страната ни.

На този фон ролята на Програма „Европейски политики“ е да съдейства за пълноценното интегриране на България в ЕС и за провеждане на информиран обществен дебат за прилагането и формирането на общите европейски политики и за процесите на сближаване в ЕС.

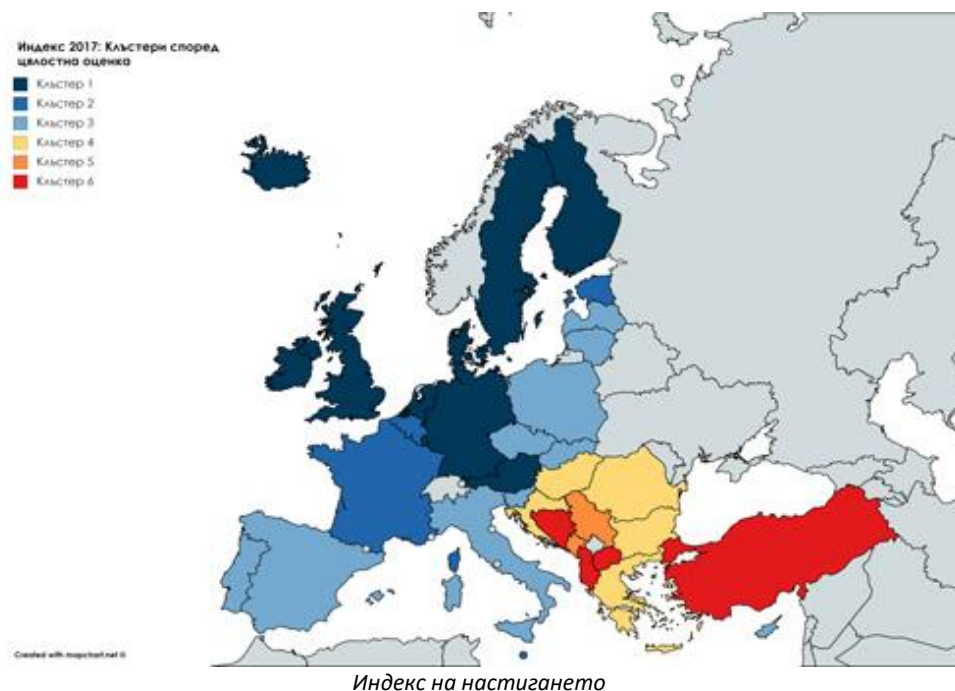
Програмата комбинира изследователски и аналитични подходи с дейности по мониторинг.

Чрез Инициативата за европейски политики, Програмата установява и развива контакти с изследователски институти и експерти със сходни цели в ЕС и особено в новите страни-членки от ЦИЕ, както и в страните, включени в политиката на съседство и Западните Балкани.

Основни инициативи на Програмата през 2017 година:

„Европейски индекс на настигането“ на Програма „Европейски политики“ беше продължен и през 2017 г. и се очерта като един от основните проекти на Програмата. Проектът регистрира до каква степен страните-членки от Централна и Източна Европа са „настигнали“ старите страни-членки по отношение на категориите икономика, качество на живот, демокрация и добро управление. Индексът се публикува на специална интернет-базирана и максимално интерактивна платформа на „Индекса на настигане“ - www.TheCatchUpIndex.eu, която предоставя възможност на всеки потребител да състави „собствен индекс“ на базата на въведените данни и възможностите на платформата с графично представяне.

На 9 май 2017 г. бе публикуван доклада „Don't Stop Now: Findings of the European Catch-Up Index 2016“, с резултатите на новия „Индекс на настигането 2016“. (публикуван на страницата www.osi.bg , www.eupi.eu и www.thecatchupindex.eu). Индексът беше представен на български и международни събития, с публикации и интервюта в национални и международни медии. През 2017 г. продължи събирането и анализирането на данни по 47 базови индикатора за 35 страни за следващото издание на „Индекс на настигането 2017 г.“.

През 2017 г. продължи издаването на **серия аналитични материали** (policy briefs), които се утвърдиха като успешен формат. За 2017 г., наред с останалите теми, беше подбран и специфичен фокус: десетата годишнина от членството на България в ЕС. Специалните аналитични материали бяха публикуваха като поредица в електронен формат на страниците www.eupi.eu www.osi.bg на български и английски език, като бяха разпространени и в медиите, социалните мрежи и ел.поща. Посветените на 10 годишнината на членството в ЕС анализи включваха ползите от членството като роуминга, темата за миграцията и демографските процеси в България, общественото мнение в България и ЕС в дългосрочен план от 2008 г. до 2017 г.. Материалите от тази поредица, особено за миграцията на българските граждани и демографските процеси, предизвикаха огромен медиен и обществен интерес.

Друга нова инициатива на програмата през 2017 г. със значителен успех в България и в чужбина, бе създаването на „**Индекс на медийната грамотност 2017**“ и издаването на доклад на български и английски език „Ама вярно ли? Предпоставки за медийна грамотност и способност на Европа да се справи с феномена „пост-истина“. Индексът се отнася до измерване на потенциал за устойчивост на пост-истина, фалшиви новини и техните последствия в редица европейски държави, като предложи и инструмент, който да е полезен за изработването на мерки и решения.

5. ПРОГРАМА “УПРАВЛЕНИЕ И ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ”

Социално-икономически анализи и доклади

През 2017 г. екипът на Програма Управление и публични политики продължи традиционния мониторинг на икономиката и участие в дебатите за икономическата и бюджетна политика. Основен фокус беше десетата годишнина от членството в ЕС – ИОО-С публикува поредица от доклади, като особено висок обществен интерес предизвика изследването „10 години в ЕС. Тенденции в българската миграция“¹, което беше цитирано в множество национални и международни медии и само за първия месец след публикуването си достигна до над 200 хиляди читатели. Други актуални въпроси бяха икономическата политика, бъдещето на ЕС, възможното кандидатстване на страната в еврозоната, загубите от липсата на интеграция на ромите. Анализи за икономическата политика и състоянието на българската икономика бяха обсъждани на множество дискусии и са публикувани в средствата за масово осведомяване.

През 2017 г. представители на програмата продължиха да вземат активно участие в публични дискусии по актуални въпроси на публичните сфери в областта на ранното детско развитие, образованието и превенцията на преждевременното отпадане от училище, младежките и социалните политики, организирани от институции, организации и мрежи, сред които: МОН, Представителството на ЕК в България, НСОРБ, Омбудсмана на Република България, Агенцията по заетостта, НМД, Диалог за Бъдещето, Всички Заедно, УНИЦЕФ, Световната банка, ЦМДТ „Амалипе“, Фондация „За нашите деца“ и др.

Среща с ученици от Професионалната гимназия по текстилни и кожени изделия в София

През 2017 г. бе подготвено и сключено споразумение с Националния статистически институт за предоставяне и обработка на анонимизирани индивидуални данни от Наблюдението на доходите и условията на живот (EU-SILC) за България, в които се

¹ Изготвено съвместно от екипа на ПУПП и Програма Европейски политики

съдържа и индикатор за етническо самоопределение на респондентите. Данните бяха използвани за извършване на анализи в областта на заетостта и достъпа до детските градини на ромите, както и за обновяване и представяне на специална конференция за енергийната ефективност на разработения от института стимулационен анализ на енергийната бедност.

През 2017 г. продължи участието на представители на програмата в множество медийни публикации в пресата, в публицистични телевизионни и радио предавания с национално разпространение, вкл. по БНР, БНТ, Дарик радио и др. по теми, свързани с публичните политики с фокус върху образованието, икономическото, социално и демографско развитие.

В рамките на договор с Централноевропейския университет ИОО-София участва в изготвянето на Гражданския мониторингов доклад за интеграцията на ромите с експерт в сферата на управлението (governance), който има за задача да подпомага организациите от всички тематични сфери, изготвящи българската част от доклада и да рецензира части от докладите за страни от Западна и Южна Европа – Италия, Гърция, Португалия, Франция и Германия.

Ранно учене и ранно детско развитие

В сферата на ранното учене и ранното детско развитие ИОО-София е ангажиран в изготвянето на 4 аналитични доклада, които да подкрепят застъпнически действия за подобряване на участието на ромите в услугите за ранно детско развитие. Специален фокус е посещаването на детски градини. (Проект „Всички заедно за силно равно начало“ финансиран по Програма Paruvipe (Opportunity) към OSI-Budapest, водеща организация „Свят без граници“, Стара Загора).

Три от четирите доклада са изготвени и предоставени за използване от застъпническа мрежа от ромски организации. В последния, 4-ти доклад, ролята на ИОО-София е само подкрепяща. Той трябва да бъде написан от самата мрежа от партниращи си ромски организации на базата на емпиричен материал за обучението в детските градини, събран с помощта на инструменти, изготвени от екипа на ИОО-София. Докладът ще бъде изготвен до края на 2018 година. През 2018 година се очаква предишните доклади да бъдат популяризирани и използвани за създаването на допълнителни продукти – академични статии и публикации в медиите. Изготвените материали имат принос в информирането на дебата относно възможността за премахване на таксите в детските градини, който стана част от общественения дневен ред в страната.

Училищно образование

През 2017 година ИОО-София получи поръчка за поредица от обучения, възложени от Центъра за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства по темата за отпадане от училище. В обученията до момента участваха общо около 50 учители и ромски образователни медиатори, като се очаква броят им за целия цикъл да достигне над 100. Разработването на обучителните модули беше базирано на опита на института в развитието на активното учителство. Анализът на обратната връзка от

обучаемите и оценката от страна на ЦОИДУЕМ показват висока степен на удовлетвореност от проведените обучения.

През 2017 г. ИОО-София разработи и още две обучения, които се очаква да бъдат лицензирани от МОН.

Чрез проект **„Подкрепа на гимназисти от уязвими групи с учебни помагала“** 6 средни училища и гимназии от 5 планови региона и над 100 гимназисти в риск от отпадане от училище в края на гимназиалния етап получиха необходимите учебни помагала за подготовка по Български език и литература, География и икономика и Биология и здравно образование, с цел да се допринесе за предотвратяване на преждевременното напускане на образование и да се насърчи пълноценното участие на гимназисти от уязвими групи в допълнителните занимания за успешно полагане на държавните зрелостни изпити. Проектът за преодоляването на образователните неравенства и създаването на равни възможности за учениците от уязвими групи получи висока оценка от преподавателите в училищата, които подчертават, че „Повечето от тях са в затруднено материално положение и закупуването на подобна помощна учебна литература е непосилно. Използването на помагалата и илюстрирания речник по биология им дава шанс за по-ефективна подготовка.“ (Сопот), „Тези помагала играят много важна роля в онагледяването и по-лесното възприемане на учебното съдържание от учениците“ (Стара Загора) и „Те са от голяма полза за учениците, защото могат да ги използват в къщи, за да затвърдят знанията си. Това, че всеки ученик има помагало подпомага и работата на учителя“ (Никола Козлево).

Чрез експертите на Програма "Управление и публични политики" Институт Отворено общество – София продължи участието си с позиции и становища в работната група като организация с нестопанска цел, част от механизма за наблюдение с право на съвещателен глас в състава на Комитета за наблюдение на Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" за програмния период 2014-2020 г. (ОП НОИР). Представителите на програмата участваха в работата на Комитета за наблюдение на проект BG05M2OP001-2.004-0004 „Твоят час“.

През 2017 г. ИОО-София участваше в Комисията за иновативните училища, създадена с цел да насърчава иновациите в българското средно образование. В комисията, освен експерти от МОН, участват и представители на водещи академични институции, на бизнеса и НПО. Представителят на ИОО-София е определен от комисията за външен арбитър по оценяването на иновациите. Арбитражът се осъществява съвместно с арбитър, излъчен от МОН. ИОО-София участва и в мониторинга на вече одобрените иновации.

Дейности в сферата на политиките за висшето образование и научните изследвания

През 2017 г. на консорциум, воден ИОО-София, отново беше възложено поддържането и актуализирането на годишното издание на Рейтинговата система на висшите училища в България. Създадената с участието на ИОО-София Рейтинговата система се утвърждава все повече като важен инструмент в сферата на висшето образование и намира признание в престижни международни академични издания. В публикувания

през 2017 година сборник „Глобалните рейтинги и геополитиката на висшето образование“² на едно от водещите академични издателства в света Routledge, българската рейтингова система е определена като „истински иновативна“ и като първа в света от така наречената „трета вълна на национални рейтинги“ в глобален план.

Рейтингова система на висшите училища в България

Допълнителни задачи и проектни дейности съвместно с други програми на ИОО-София

Представители на програма УПП имаха важен принос в изготвянето на доклад за състоянието на гражданския сектор в България, подготвен рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България. Докладът включва емпиричен материал от анкетно проучване сред НПО и от алгоритмична обработка на Регистъра на гражданските организации, регистрирани в обществена полза. Докладът е цитиран в други престижни изследвания

През 2017 година програма УПП си сътрудничеса активно с програма Рома в изпълнението на инициативата Мост към бизнеса в изследователския компонент на Мост към бизнеса и за пакета от дейности, осъществяван в професионални училища, с голям брой ромски ученици с ниски резултати в обучението. Експерти от УПП участваха и в разработването и рецензирането на анализи по програма Европейски политики.

² Hazelkorn, E. (ed.) 2017. Global Rankings and the Geopolitics of Higher Education. Understanding the influence and impact of rankings on higher education, policy and society. Routledge.

6. ПРАВНА ПРОГРАМА

Правната програма на Институт Отворено общество – София има за цел да насърчава практическото приложение в България на принципите на върховенство на правото и защита на основните човешки права и да подкрепя реформите за осигуряване на качество на законодателството и отчетност и ефективност на националното правосъдие.

Върховенство на правото

Институтът следи периодично обществените нагласи към основните ценности на ЕС, което му позволява да идентифицира предизвикателствата пред тяхното практическо приложение в страната. През 2016 г. бяха събрани данни от национално-представително проучване на общественото мнение по темата, които бяха обобщени в доклад „Демокрация и гражданско участие. Обществените нагласи към демокрацията, върховенството на правото и основните права на човека в България през 2016 година“. Резултатите от изследването бяха представени на 28.2.2017 г., по време на заключителната конференция на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

Основни човешки права

През 2017 г. основен приоритет на програмата беше подобряването на достъпа на уязвими социални групи до правосъдие. През годината беше осъществена основната част от 18 месечен проект *Подобряване на достъпа до правна помощ в досъдебната фаза на наказателните производства в България*, финансиран от Европейския съюз по Програма „Правосъдие“ 2014-2020 г. Проектът се изпълнява с партньорство с Националното бюро за правна помощ и с участието на Борда за правна помощ на Холандия като асоцииран партньор.

Конференция по проект „Подобряване на достъпа до правна помощ в досъдебната фаза на наказателните производства в България“

В рамките на проекта беше осъществено сравнително-правно проучване на гаранциите за осигуряване на достъп до ефективна правна помощ в досъдебната фаза на наказателните производства в 6 държави членки на ЕС, резултатите от което бяха представени на конференция в София на 7.6.2017 година. Текстът на изследването, както и материалите от конференцията бяха публикувани в кн. 5, 6 и 7 на сп. „Адвокатски преглед“ за 2017 година.

Беше направено изследване на представителна извадка от изплатените от Националното бюро за правна помощ адвокатски отчети за предоставена през 2015 г. правна помощ в досъдебната фаза на наказателните производства. Изследването позволява да се очертае профила и дела на различни уязвими социални групи сред клиентите на системата за правна помощ и да бъдат оценени специфичните им проблеми в достъпа до правосъдие. Предварителни резултати от изследването сочат, че 10% от клиентите на правна помощ са непълнолетни, 16% не говорят български език, 11% са чужди граждани, а около 20% са задържани. Макар че повечето от клиентите на системата за правна помощ имат завършено някакво ниво на задължително образование, документите в адвокатските отчети и интервюта с адвокати показват, че значителен дял от клиентите са неграмотни и това поставя редица специфични предизвикателства пред осигуряването на справедлив процес при наказателните производства.

Важен елемент от проекта беше и осигуряването на обмен на добри практики между служителите на българското Национално бюро за правна помощ и Борда за правна помощ на Холандия. В изпълнение на тази задача от 11-ти до 14-ти септември 2017 г. членове и служители на Националното бюро за правна помощ посетиха Холандия, където имаха възможността да се срещнат със свои колеги и да обсъдят различните професионални подходи за осигуряване на практическото приложение на нормите на относимото право на ЕС.

Организация	Описание	Сума в евро
Национално бюро за правна помощ	Партньор при реализация на проекта	10 800 €

Общият размер на разходите по проекта за периода Септември 2016 -Януари 2018 година възлизат на 83 121 евро.

Повишаване на осведомеността на студентите по право за международно-правните стандарти за защита на правата на човека е сред постоянните задачи на програмата. През 2017 г., във връзка с 25-тата годишнина от влизането в сила за България на Европейската конвенция за защита на правата на човека, програмата организира конкурс за студентски реферати по темата: „Свободата на изразяване според Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи“. Бяха получени 13 реферата на студенти от осем юридически факултета в страната и три от тях бяха отличени с награди. Грамотите на отличените студенти бяха връчени от г-жа Мая Манолова, омбудсман на Република България, на 30.11.2017 г. по време на

национална конференция „Европейски стандарти за защита на правата на човека: влияние на практиката на съда в Страсбург върху националното законодателство и практиката на институциите“. Правна програма на Института участва в подготовката и организацията на конференцията.

*Г-жа Мая Манолова, Омбудсман на Република България, връчва грамота на победителя в конкурса за реферати
Кристиан Калчев*

Прозрачност и отчетност на институциите

Програмата участва в наблюдението над проведените през есента на 2017 г. избори за нов състав на Висшия съдебен съвет и продължава работата по третата фаза на проект „Цената на правосъдието в България“. В рамките на проекта програмата наблюдава периодично и оценява ефективността на обществените разходи за правосъдие и вътрешен ред.

Заедно с Висшия адвокатски съвет и Центъра за обучение на адвокати „Кръстю Цончев“ програмата беше съорганизатор на кръгла маса за отбелязване на 120-тата годишнина от приемането на отделен закон за съдебните заседатели, която се проведе на 26.9.2017 година. Кръглата маса даде възможност на професионалните среди да обсъдят историческото развитие и основните съвременни проблеми пред института на съдебните заседатели: по-специално беше изтъкнато влиянието на политическите партии по места в процеса на подбор на съдебните заседатели, трудностите при организиране на обучението и подготовката на одобрените кандидати, гаранциите за тяхната независимост при участие в съдебни дела.

9. ПРОГРАМА „РОМА“

През 2017 г. Програма Рома продължи с изпълнението на своите ключови стратегически цели и приоритети. Бяха изпълнени следните дейности и инициативи:

Инициативи, целящи утвърждаване на междуетническата толерантност и преодоляването на негативните обществени нагласи спрямо ромите

Интернет портал за етническите малцинства Ethnos.bg

Интернет порталът <http://ethnos.bg/ethnos.php> се поддържа от Програма Рома, мобилизирайки вътрешни ресурси и външни експерти. Порталът предоставя информация, свързана със законодателството, отнасящо се до правата на човека, образованието, заетостта и др. въпроси от съществена важност за ромската общност. Порталът е източник на новини, публикува се информация за актуални конкурси и събития, а една от най-ценните части на портала е базата с контакти на организации на етническите малцинства.

„Мост към бизнеса – инициатива за подобряване на достъпа на младежи от ромски произход до заетост в частния сектор в България и Унгария“ Реф. № VS/2016/0236

Програмата стартира в края на 2016 г. и се осъществява с подкрепата на Програмата за заетост и социални иновации на Европейския съюз ("EaSI") 2014-2020. Изпълнява се в партньорство с Централно-европейски университет и фондация „Аутономия“, Унгария. Целта на „Мост към бизнеса“ е да подпомага достъпа на млади роми (18-35 години) със завършено минимум средно образование и успешно положени държавни зрелостни изпити до позиции за висококвалифициран труд в частния бизнес, които да съответстват на тяхното образование и квалификация.

Обучение на младежи – участници в Програма „Мост към бизнеса“

Успоредно с това, програмата работи с ученици от ромски произход в горен курс на средни училища в Сопот, Стара Загора, София, Стражица и Никола Козлево, предоставяйки допълнителна подкрепа за успешно преминаване на държавните зрелостни изпити. Друг елемент от програмата е насочен към сътрудничество с частни компании за създаване на по-благоприятна среда и прилагане на политики за наемане на персонал, които биха позволили по-добър достъп до работни места за квалифицирани роми в корпоративната среда в България.

Организация	Описание	Сума в евро
фондация „Аутономия“, Унгария	Партньор при реализация на програмата в Унгария	82 220 €
Централно-европейски университет	Партньор при реализация на програмата в Унгария	42 494 €

Общо за периода Октомври 2016 - Декември 2017 година за реализацията на програмата са отчетени разходи в размер на 265 579 евро.

Инициативи за изграждане капацитета на ромите за пълноценно участие в обществения живот

Стипендиантска програма за лекари и специализанти по медицина от ромски произход

Проект „Ромско здравеопазване“ на Институт Отворено общество – Будапеща, в сътрудничество със Стипендиантската програма на Ромски образователен фонд и Програма Рома на Институт Отворено общество - София реализираха проект с цел подпомагане на образованието по медицина, наставничеството и обучението в застъпничество на ромските студенти в България. 21 млади роми от страната получиха финансова подкрепа за своето обучение във висши учебни заведения в страната и участваха в обучение по застъпничество, организирано от Център за междуетнически диалог и толерантност “Амалипе”. По време на своето обучение студентите се подпомагат и от наставници - компонент, реализиран от Институт „Отворено общество“ – София. Проектът съдържа и комуникационен компонент, изпълняван от фондация „Интелдей“.

Организация	Описание	Сума в евро
Фондация „Интелдей“	Партньор медиен компонент 2017	11 893 €

Център за междуетнически диалог "Амалипе"	Партньор изпълняващ компонент Застъпничество	22 878 €
---	---	----------

В рамките на стипендиантската програма студенти и ментори имат възможност да получат финансова подкрепа за участие в тематични медицински събития – конференции, симпозиуми, семинари и др. През 2017 г. студенти и ментори участваха в годишната конференция на Европейската асоциация по общественото здраве, както и в събития от национално значение.

Подкрепени участие на студенти, ментори и експерти в конференции	Сума в евро
Пепа Караджова	1 565 €
Галя Трайкова	1 535 €
Стефан Стефанов	1 595 €
Теодора Крумова	1 660 €
Деян Колев	1 660 €
Мариела Камбурова	1 600 €
Лиляна Красиминова Рашева	182 €

Програма за стипендии на студенти от ромски произход в български университети Roma memorial university scholarship program 2014 – 2015

Институт Отворено общество - София администрира Стипендиантските програми на Ромския образователен фонд - Будапеща. По Програмата за стипендии на студенти от ромски произход в български университети (Roma Memorial University Scholarship Programme) през академичната 2017-2018 година бяха отпуснати 237 стипендии за студенти в бакалавърска, магистърска и докторантска форма на обучение.

Други инициативи

През 2017 година Фондацията изпълнява дейности по изготвяне на методология и провеждане на лонгитудинално изследване за приложимостта и допустимостта на пилотен проект „Партньорство между семейството и медицинска сестра“ на Тръст за социална алтернатива (ТСА). Проектът се изпълнява в партньорство с ТСА.

10. ЗВЕНО ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОЕКТИ

Фонд Активни граждани

През 2017 г. в рамките на обявен конкурс от Офиса на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, консорциум воден от Институт Отворено общество - София и с участието на Фондация „Работилница за граждански инициативи“ и Тръста за социална алтернатива подготви и подаде предложение за управление и изпълнение на новата програма в подкрепа на гражданския сектор в България в рамките на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г. – Active Citizens Fund (Фонд активни граждани), финансирана с 15 500 000 евро от страните донори – Норвегия, Исландия и Лихтенщайн. Предложението беше одобрено и през юли 2017 г. воденият от ИОО - София консорциум заедно с ОФМ на ЕИП организира среща със заинтересованите страни за обсъждане на приоритетите на бъдещата програма. Над 60 представители на граждански организации се включиха в консултацията. През годината екипът на института, в сътрудничество с партньорските организации в консорциума беше ангажиран и с подготовката на концепция и план за изпълнение на Active Citizens Fund в България, които бяха одобрени от донорите. Организирането и обявяването на първите конкурси за подкрепа на проектни предложения в рамките на Фонд Активни граждани са планирани за 2018 година. Дейността на фонда се очаква да продължи до 2024 година. Целта на Active Citizens Fund е „Укрепнало гражданско общество, активно гражданство и овластени уязвими групи“. Фондът цели да подкрепи дългосрочната устойчивост и капацитета на гражданския сектор, както и неговата роля в насърчаване на демократичното участие, активното гражданство и човешките права.

Други инициативи

През 2017 г. Звеното за разработване на проекти подпомагаше технически програмите на института в подготовката на оферти за предоставяне на консултантски услуги и за кандидатствания за външно финансиране и изпълнението и отчитането на одобрените проекти и инициативи и беше ангажирано с подготовката за годишния одит на Системата за управление на качеството (СУК) на Институт Отворено общество - София във връзка със сертификацията по ISO 9001:2015.